

Eryk Kacper Cichocki

Streszczenie pracy doktorskiej *Bogacenie słownictwa wokół pojęć: Inny i Obcy. Eksperyment naturalny dydaktyczny w klasie VI szkoły podstawowej*

Dysertacja stanowi opis bogacenia słownictwa uczniów wokół pojęć: Inny i Obcy. Podstawę do analizy słownictwa stanowiły wypracowania o nie-Swoich napisane przez uczniów klasy szóstej w wyniku przeprowadzonego eksperymentu naturalnego dydaktycznego trwającego od lutego do czerwca 2016 r. Wnioski z przeprowadzonych badań mają głównie charakter językoznawczy i odnoszą się do dydaktyki języka, jednak – co wynika z miejsca badań, jakim była szkoła – odsyłają również do interdyscyplinarnych ustaleń z zakresu literatury, antropologii czy pedagogiki.

Rozprawa doktorska ma charakter ilościowo-jakościowy. Składa się z dwóch części: teoretycznej i analitycznej (wraz z załącznikiem w postaci m.in. zestawów ćwiczeń słownikowo-frazeologicznych z każdego etapu eksperymentu, wskaźników bogacenia słownictwa uczniów po każdym etapie badania, listy rangowe słownictwa). Podstawową metodą mojej pracy jest eksperyment dydaktyczny naturalny. Opis eksperymentu wspierany jest analizą dokumentów przeprowadzoną za pomocą statystyki językoznawczej, narzędzi językoznawstwa korpusowego (*Kontext*) i semantyki. Eksperyment został poprzedzony badaniem wstępnym, które pozwoliło określić, co uczniowie rozumieją pod pojęciami „Inny” i „Obcy”.

Analizie dokumentów (wypracowań) przyświecały następujące cele szczegółowe: rozumienie przez uczniów leksemów *inny* i *obcy*; scharakteryzowanie wskaźników bogacenia słownictwa po każdym etapie eksperymentu; ustalenie klas częstości leksemów w badanym korpusie; omówienie części mowy w badanych pracach uczniów; scharakteryzowanie pod kątem inności i obcości najczęstszych leksemów w badanym korpusie.

By uzyskać odpowiedzi na postawione cele badawcze, pracę podzieliłem na 13 rozdziałów, które m.in. omawiają publikacje z zakresu inności i obcości oraz bogacenia słownictwa, zawierają ustalenia metodologiczne zastosowane w trakcie przeprowadzania eksperymentu, odnoszą się do psychologii rozwoju dziecka, aktualnych dokumentów obowiązujących w szkole, ukazują nie-Swoich w podręcznikach do nauczania języka polskiego. Ponadto opisują przebieg eksperymentu i ćwiczeń słownikowych. Kolejne rozdziały zawierają ustalenia dotyczące: rozumienia przez uczniów leksemów *inny* i *obcy*, ich frekwencje, omawiają kontekst i prozodię tych leksemów. W dalszej części pracy scharakteryzowałem wskaźniki bogacenia słownictwa po każdym etapie eksperymentu, ustaliłem klasy częstości leksemów w badanym korpusie, opisałem słownictwo bardzo częste, częste, rzadkie i bardzo rzadkie, omówiłem części mowy w badanych pracach uczniów oraz scharakteryzowałem pod kątem inności i obcości najczęstsze leksemy tworzące badany korpus.

W efekcie przedstawiony zestaw ćwiczeń słownikowych umożliwił ma pracę m.in. nauczycielom i uczniom nad zagadnieniami związanymi z Innymi i Obcymi oraz dostarczył odpowiednie słownictwo usprawniające powszechną i ponadczasową dyskusję o Innych i Obcych.

1.03.2021. Eryk Cichocki